

ואם כן כיצד השיאו את האישה על סמך עדותו של לסתים זה, שימושו שידוע בו שלסתים היה. ועל כרחך להעמיד שנתפס ע"י לסתיות ובבית דין של נקרים, אבל הוא עצמו לא לסתם (עפ"י רשב"א וריבט"א).

"הא התייה ישנה. במא依 עסקיןן, אילמא בחד חד מי מצי מתיר...". פירוש, מדקני 'שאסר' מכלל שאלתו היה רואה להفتح היה יכול להתייר. [ומה שנקט 'הא התייה ישנה', משום שכך נופל דיוק לשון המשנה] (תורי"ד).
יתכן עד שבודק נקטו לשון 'הא התייה ישנה', לומר שאין בזה חשש לוות שפטים וחשד שלכך עשה לה טובה להתייר, כדי לשאנה אה"ב.

- מכאן הוכיחו המפרשים שהחכם רשאי להתריר נדר האשה אף אם בעלה שמע והחריש או אפילו קיים הנדר (עפ"י תרומת הדשן רעט; יס של שלמה ועוד). ואין הדבר מוסכם (ע' במרדי פ"ד דגטין).

*

'מת, הרגתו הרגנווהו – לא ישא את אשתו' –
בזה פירש בעל הטורים (ואתחנן) סמכות הכהנים ולא תענה ברעך עד שוא, ולא תהמוד אשת רעך – שלא יענה וייעיד על חבירו שמת כדי ליקח את אשתו. וכן נאמר שוא [ולא 'שקר'] – כי 'שוא' הוא שקר העשי להתגלות ומשא"כ עדות על גירושין אין שקרו עשו להתגלות, וזה אין עד אחד נאמן אלא שניים, ואין הדברים חדשים לחטאוב בשביב היחידי (כמו שאמרו בירושלמי), לא כן עדות מיתה כשרה بعد אחד מדין תורה, ע' תשב"ז ח"א פב]. (עפ"י משך חכמה דברים הי"ח)

זוכLEN שהיו להם נשים ומתו מותרים לינשא להם –

על תפעת ריבוי נשים בישראל – ע' בספר קתון 'ועלולות' (ז) להרוב החכם ראבנן מרגליות ז"ל שהוכיה מקומות רבים שלא היו רגילים כלל בנישואין לשתי נשים אף כי היה הדבר מותר מן הדין. ולא רק בין החכמים שלא ראוו בעין יפה, אלא גם אצל המונחים לא היה הדבר מוציא שתהינה לאיש שתי נשים. ע"ע בMOVEDה להלן מוד.

דף כו

זוכLEN שהיו להם נשים ומתו – מותרות לינשא להם שכיוון שהיו להם נשים באותו שעה שהעידו או התיירו – אין חשד, שמעמידים אותו על חזקתו שלא נתן עיניו באשה אהרת כשייש לו פט בסלו. ואולם אם הייתה אשתו חולנית באותה שעה, משמע בירושלמי שוחששים (עפ"י מהרש"ל ועוד).

"הא דהוא קטטה הא דלא הואי קטטה". לפרש"י אם הייתה קטטה מוקדם – מותר ואין חשש רינון שחיי עדיין לא נתן דעתו על זו. ופירש המאירי שמדובר שהקטטה נוצחה מפני סיבה ידועה ומהמתה הוא מגרשה, ועל כן אין חשש שיימרו מפני עיניו נתן באחרת ולכך גירש את אשתו, אבל אם אין ידוע בשל מה מגרשה – חוששים, והכל כפי ראות עני הדיין.
ומהרש"ל פירש להפוך (ובן הוכיה מהשמטה הרמב"ם); אם הייתה קטטה מוקדם שהheid – חוששים טמא העיד כדי לישא את זו שחיי קטטה יש לו בתוק ביתו, ואם אין קטטה בשעה שהheid – מותר.

קס"ד מיתה אמיתה וגירושין אגירושין'. במה שכתב רש"י (ונמויק יוסף) שאין לישא אשה שנתגרשה פעמיים [ازין כן דעת התוס' האגדה הרא"ב הריטב"א ו מהרש"ל], והביא הרמ"א (בא"ע ט,א) דעה זו – פירוש הגרש"י אויערבך (mobaa besper veuloh la yibol ch"b um' kuts) שאין זה איסור גמור אלא עצה טוביה של חז"ל משום 'ואהבת לרעך כמוך' שלא ישא אשה שהוא עתיד לגרישה, ומעין המובא בשולחן ערוך (ב,ג) לא ישא אדם אשה לא משפחחת מצורעין ולא משפחחת נכפין' שאין זה איסור מוחלט אלא עצה טוביה. והחותם סופר (בתשובה אה"ע ח"ב קלא) פירוש טעונה של דעה זו, כי שמא מולה גרם להתרפנס בעוני [כדרך] שאמרו בקטלנית 'مول גורם', וכיון שהగירין תלויים ברכzon בעל חוששים שמא בעלה לא יחפוץ לגרשה ויגרום רוע מולה שימוטה.

ומכל מקום אין כאן איסור תורה אף אם בקטלנית אסור הדבר מהותה, שרי מקרה מפורש הוא שرك בעלה הראשון לא יוכל לשוב ולקוחתה לשאה, הוא אחר רשי. כן כתב בספר ישוש יעקב.

'אי הבי אבוי גמי'. פירוש, בשלמא לפי הטעם הראשון לא קשה, שיש לומר שהאב אינו מצוי לגבי בנו כשם שהבן מצוי אצל האב הילך אינה מותרת אלא לבנייהם ולא אביהם, אבל לפי הטעם השני שהכל תלוי בהקפהה, מה חילוק יש בין הקרובים (ריטב"א; Tos' מהר"ס).

פרק שלישי

'איסור מצוה ואיסור קדושה – חולצות ולא מתיקמות'. כן הගירה בר"ח, כמו במשנה הבאות.

דפים כו – כז

'אמר רבבה (כן הגיה ריעב"ץ, וכ"ה בראשונים) בר רב הונא אמר רב: שלש אחיות יבמות... ושמואל אמר...' –

הנה שלש שאלות-היסודות שעליין מבוססת כל הסוגיא; –
א. האם 'יש זיקה' אם לאו; כלומר האם זיקת היבם חוקה דיה כדי לאסור קרוביותה על היבם, כשם שקשר אישות אוסרת את קרוביות האשה על בעלה; –

בשאלה זו נחלקו תנאים, וכן רב ושמואל נחלקו בדבר (בדיליל זי'ה). הנפקותות המבויאות בסוגיתינו בשאלה זו: שתי אחיות העומדות ליבום לפניו האחים בפרק זמן אחד, האם אוסרות זו זו להתייבם משום שככל אחת מהן אחות-זיקוקתו של היבם, אם לאו. אמן גם אם 'אין זיקה' יש לאסור את היבם משוםavitול מצות יבמיין, שמא אם ייבם את זו ובנותיהם ימות אח אחר, תצא אחותה ללא יבום ולא חיליצה משום 'אחوت-אשה', אך יש אופנים שאין לחוש לכך כגון שלשה אחים קיימים שאין לחוש למיתה ולביטול מצות יבמיין].

נפקותא נוספת: אם 'יש זיקה', נחשבת חיליצת האחים 'חיליצה פסוליה' ככלומר גרוועה, כיון שיוקת היבום נפגעה בשל היותה אחות-זיקוקתו (ההשלכה המעשית בשאלה זו – בסמוך). מזה מסתעף נידון נוספת: האם צרת-האחות שנפללה עמה, נחשבת כעין צרת ערוה שרי היא צרת-קרוביות-זיקוקתו, או שמא אף

- ואילו מדברי השאלות (פינחס) משמע שציריך את שניהם, כמו לגביו הוצאה מן הבעל; قول שאיןו פסק ועדות דבר המכוער (עפ"י רמב"ג). וכן פירושו הר"ד הריטב"א, וכן פסק מהרש"ל.
ובשאן לה בנים מדובר (ריטב"א).
- ב. בקול הפסוק ואין שם דבר מכוער, אפשר שאפילו לכתילה אין לאסורה על הנטען (ריטב"א). וכן משמע במאיר).
- סביר באברהם שאם יש לה בנים (מן הראשון. רשי' ותוס') – לא תצא מן השני כל שאינו עדי טומאה, שלא ילייעו על בניו לומר ממוראים הם.
- א. הרשב"א ציד שגד רבי מודה לכך שאם יש לה בנים לא תצא בדבר המכוער, או שהוא לדעתו עדי דבר מכוער עדי טומאה ותצא אפילו יש לה בנים [וכן נקט מהרש"ל עפ"י מהר"ם ורא"ש בדעת ר"ת לאחר שחזר בו, שעדיו כיעור עדי טומאה ותצא אפילו יש לה בנים]. ובכל עדי כיעור לא תצא אפילו בקול שאינו פוסק, ואם אין לה בנים תצא, אבל بلا עדי כיעור ובקול הפסוק – לא תצא אפילו אין בנים.
- ב. הר"ף והרמב"ם ורבאי"ה מפרשים שיש לה בנים מן הנטען (ויש גודים כן באברהם עצמה. ערשב"א). ופירש הרמב"ן טעם הר"ף שאעפ"י שהולד אינו פסול אפילו ונינה עמו ודאי ואח"כ נישאה לו וילדה, מ"מ הولد מזוהם [ע"י יש"ש פ"ד לחנה שהבת פגומה ואם נישאת לכהן – הבנים חלים מדרבנן. ע"ל להלן מט], וכדי שלא להוציא עליון לעז וזה מאין מוציאים מיד].
ואף כשאין לה בנים, אם נישאה לאחר ונתרגרשה ממנו, אם אה"כ בכנס זה החשוד – לא יוציא (ומשמע אפילו לרבי, שהרי העמידו הבריות הללו כרביו. וכותב הריטב"א שכן הדין אפילו בכלל דלא פסיק ובудי כיעור).

- א. הנטען על פנואה ישראלית; יש אמורים שמותר לכנסה, אף מצוה יש בדבר, שמצוינו באופןם ומפתחה שמצויה לקחתה לו לאשה. ויש אמורים שלא אמרה תורה אלא בודאי, אבל בקול בעלמא אין להחותיק הקול ולפוגם את שניהם (עפ"י הרא"ש בפסקיו ובתוספותיו. והובאו שתי הדעות בשו"ע). יש אמורים של שיטתה זו אסור יש בדבר משום לות שפטים, ומהרש"ל פירש שאין מצוה אבל גם לא איסור ממש. ואם הגיעו לעונת נידות, כתוב מהרש"ל שודאי יש בדבר משום איסור לות שפטים של אישור כרת הלך אסור לכנסה. ויש אמורים שגם בא עלייה בודאי, יישאנה עפ"י שעברו על אישור נדה (עפ"י שו"ת רע"א קנא ועוד).
וכתבו אחרים שאפילו לדעה האוסרת, אם יש חשש שתצא לתרבות רעה – מותר לישאנה (עפ"י מהרי"ק קלט; רמ"א קע,ה).
- ב. מי שהשתדל או גرم וסייע להפריד אשה מבעלת, כתבו גאוני ספרד שלא ישאנה, סופו הוכחה שלשם כך נתכוין, ואפילו לא נטען אליה מכל מקום עבר על לא תחמד', ואם כנס לא יוציא אלא אם נתברר שלכך נתכוין שאו יוציא כדי שלא יהיה חוטא נשכר (מובא במאיר להלן).

דפים בה – כו

- מ. מה דין של האנשים והנשים דלחלין לעניין חתר נישואין, לכתילה ובדיעבד?
- א. המוציא את אשתו משם רע או משום נדר – האם מותר לו להחותה?
- ב. שליח המביא גט לאשה – האם מותר לו לשאתה?
- ג. עד המעד לאשה שמתה בעלה – האם מותר לו לשאותה?

- ד. העיד שרגג הוא בעצם את בעל, או שהיא עם הרגוגי.
 ג. החכם שאסר את האשה על בעל בגלל נדר שנדרה – האם מותר לו לישנה?
 ג. עדים החתוםים על גט אשה (וכן עדים החתוםים על שדה מקח – מהם לקחו מיד הלווחה?).
 א. המוציא את אשתו משום שם רע או משום נדר שנדרה – לא יהויר. חשו חכמים שמא אחר כך ייתר הנדר או יוכרר שהלעו היה שקרי ויטען שגירש בטעות ובניה מן השני מזרדים. כנס – סבר הרבה בר רב נהמן להוכיח שציריך לモ齊יא, ודוח דברין.
 וכן נקבעו הופסקים להלכה [שלא כדעת הראב"ד בהשגתו על הר"ף בגטין], שאיןנו מוציא. ודוקא שכנים ממש, אבל לא כshedesh בלבד. ואם החזיר והור וגירשה, משמע בירושלמי שרק אם יש לו בניים רשייא לחזור משום חשש לעז, אבל אין בניים – לא יהויר. וכן פסק הרמב"ן (יריטב"א). ויש מתירים אפילו קידש ולא כנס, ותלויל הדבר בגירסאות הירושלמי (ע' ברשב"א כאן). וכ"כ הריב"ש רמב"ש ושם"פ.
 יתבאר עוד בגtin בע"ה.
- ב-ג. המביא גט מדינת הים ואמור בפני נכתב ובפני נחתם – לא ישא את האשה הואל ואנו סומכים על דיבורו, ואם נתיר לו לשיא יש מקום לעז ולחותד, אבל המביא גט מארץ ישראל (בלא אמרת בפ"ג ובפ"ג). (יריטב"א). ויש אמורים אפילו אמרו. מאיר) – יש שאין סומכים לעז וחורי הכתוב מוכית.
 וכן המעד על האשה שמת בעל – לא ישנה.
 כנס; רב כהנא אמר: מוציא, ורק אשי אמר: אין מוציא. וכן שנה רב זוטרי דבר רב פפי, כי האסור משום רגנה – כדיעבד לא יויציא.
- א. כן מבואר עפ"י פרש"י רמב"ם ועוד. וכמה הראשונים צדו לשמעון התוספתא שבמביא גט ובעדות מיתה יוציאה מפני שיש חשש שאישור תורה טהור (עפ"י תורה"ש ותור), וכן הביא הריטב"א בשם התוט. וערמ"ז ורשב"א ובഗור"א אה"ע י"ק קכא).
- ב. אם בית דין הורו שלא יכנס ועבר על דבריהם וקנס – כתוב הרא"ש בתשובה שיזיא. ומהר"ל נקט להחמיר כן רק בעת הצורך, לפי המקום והשתעה.
- ד. המעד הרוגתי בעל זו – לא ישנה. רב יהודה אומר: לא תנשא כלל על סנק עדותו. ונחלהו אמורים בדור מחולקת התנאים; לדברי רב יוסוף, בכל שאר עדויות שבתורה אין נאמן בכגון זה שהרי לדבורי רשות הוא ואיןנו כשר לעדות (אל תשת רשות עד), וכן סוברים חכמים שבעדות אשה הקלו (שאשה דיקא ומנסבא) והכשירו אפילו רשות גזולן דאוריתא, ורב יהודה סובר שלא הקלו בעדות אשה אלא בגזולן דבריהם. לדברי רב מנשה (וכן סובר רבנא), חכמים סוברים שבכל עדויות שבתורה נאמן בכגון זה וכי מקבלים את עדותו למזכה, לממר שבעה מות עפ"י שאין מקבלים את דבריו ביחס לעצמו שאין אדם ממש עצמו רשות [אבל אילו ידענו שהוא – פסול, שגולן דאוריתא פסול לעדות אשה], ורב יהודה סובר שאי אפשר לקבל עדותו כי לדבורי רשות הוא ופסול.
- הלכה חכמים וכרבא שאין אדם ממש עצמו רשות ופלגיןן דיבורא. והלכה כרב מנשה שגולן דאוריתא פסול לעדות אשה [זהו הדין לכל רשות' דאוריתא. תורה"], אבל במשיח לפי תומו' שלא נתכוון להיעיד או להתייר – נאמן (עפ"י ר"ף ושם"פ).

אמר 'הרגנווּ' כלומר אני היה עם הרגנווּ – אפילו לרבי יהודה נאמן להשראה.
אעפ"י שלא אמר כן בפירוש אלא אמר רק 'הרגנווּ' – אלו מפרשין דבריו כן ואין פולסים
אותו (תוס' ושות').

ה. החכם שאסר את האשה על בעלה בגין גדר שנדרה, שלא מצא לה פתח – הרי זה לא ישנה מפני החשד.
ואם התיר ואח"כ מת בעלה או גרשא – מותרת לנשא לו. ומובאר בגמרא שמדובר ביחיד מומחה, שאליו
בית דין של שלשה שישב לחתיר נדרה ולא התיר – אין שם חשד.
חכם יחיד שכנס – לדברי רב כהנא יוציא, ולדברי רב אשוי ורב זוטי לא יוציא. (וכן הכלבה. ר"ג).

ו. החכם שמייננה האשה או שחילצה בפניז, הויל והם בית דין [שצרכיך שלשה לדבר, שלא כדעת האומר
חוליצה ביחיד. להלן קדו.] – ישנה, שבשלשה אין חשד.
הר"ג פסק שמיאון בשנים (וכן דעת הרמב"ם הסמ"ג והראב"ד) ואין חשד בשנים וכדלהלן, הלכך
מותרים לשאתה.

ז. עדים החתוםים על גט אשה – לא חשו חכמים לדבר מותרים לשיאנה, [וכן בשטר מקח שדה].
כתבו התוס' (עפ"י חולין מד) שאעפ"כ בעל נפש יש לו להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו,
וליהימנע מכך [ועצה טוביה היא ומידת חסידות. ריטב"א]. והగרא"א כתוב שלפי טעם הירושלמי
אף לכתילה מותר, ואין כאן משום הרחק מן הכיעור.
ושניהם המעידים שמת בעלה; הרמ"א (יב,א) כתוב שבעל נפש ירתק מזה (וכן יש לדرك מלשון
התורה"ש: 'בכל הניג...'. וכן נראה דעת מהרש"ל). ויש חולקים וסוברים שבזה אין חשש כלל, מפני
שגם אם היינו מסירים עדות זה שנשאה, הלא עכ"פ די להתיירה עפ"י העד الآخر (עפ"י נוב"י
אה"ע קמא ל. מובא בפ"ת שם, ע"ש. אך י"ל שכיש עד נספה כבר אינה מדיקת ושוב א"א להתיירה עפ"י עד
אחד – ע' חחושי רעך"א כתובות כב: על תדר"ה בגוון).
ובשלשה, יש אומרים שאין חשש כייעור אף לבעל נפש (ע' פתחים תשובה יב סק"ה בשם הלבוש).
ובים של שלמה נראה שנקט לווש אוף בב"ד.

דף כו

מא. כל אלו האסורים לשיא מפני החשד – מה הדין כשהיו להם נשים באותו הזמן, ומה הדין כשנישאה האשה
לאחרים ונתגרשה או נתאלמנה – האם היא עומדת עדין באיסורה להгинsha להם?
ב. האם אונס אונס מותרים לשיא את קרובותיה, והאם אותה אשה מותרת לנשא לקרויביהם של אלו, או
שמא יש לחשד לחשד אף בזו?

א. החכם וה מביא גט והמיד באשה להשיאה שאסורים חכמים לשאתה – אם היה להם נשים ומתו, מותרת
לهم [מלבד אם הייתה חולנית כשהעיר, שחוששים. מפרשים, בשם הירושלמי]. ואם גרשו נשותיהם, יש להחש
לחשד שנתנו עיניהם בו וגידשו את נשותיהם. ואולם אם הייתה ביניהם קטטה מעיקריא (בענין שיסיבתו
ידעועה, מאיר), קודם שבא מעשה זה לפניהם – אין חשד. וכן אם האשה הרוגלתם והתחללה בקטטה ובשל
כך נתגרשה – אין חשד (והכל לפ"י ראות הדין, מאיר).

נשים הללו שנישאו לאחרים ונתרגשו או נתאלמו – מותרות להינשא להם.
יש מי שמתיר לשאתה באופןם הללו גם בדיון נטען על השפה והנברית (עפ"י ר"א מן ההר).
ויש מי שאוסר (רי"ד).

ב. הנשים הללו שאסרו להינשא לאותם אנשים מפני החשד, מותרות להינשא לבנייהם או לאחיהם וכל שכן לאביהם, ולא חשו ממש עצת זימה בכך שהיא נישאת לקרכובו והוא רגיל אצלן. אבל להיפך, הנטען מן האשה – אסור באמה ובבתה, ובאהותה (בחיה, להלן צ'ן).
וטעם החילוק, אם ממשם שהנשים הקרובות רגילות לחיות זו עם זו יותר מן האנשים, או ממשם שאין מקפידות כל כך על בעליך שהרי איןנו נאסר עליהם אם יינה – בכך כשהחשוד נושא את קרובתה החשוי שהוא רגיל אצל שודתו, משא"כ כשהאהשה נישאת לקרכובו.
א. אמה בתה ואהותה – לא דוקא אלא הן ותולותיהן בכלל, כולל אמה ואם אמה, וכן בת בתה וככ' (רmb"ם איסור"ב, ב, יא וועוד). ויש מתרירים מצד הדין מפני ששאר קרובות איןן רגילות לבקר כמו אמה ובתה (עריטב"א גנומ"ז). וע' משנה למלך שם בשם רבנו ירוחם).
כנס את אמה או בתה ואהותה – לא יוציא (מוספתא, מובאת בראשונים). ואפילו ודאי בא עלייה (עפ"י רmb"ם איסור"ב ב). הנחshed על האשה והיא רגילה לבקר את אשתו וא"א להפרישה ממשם, יש אומרים שכופים להוציא את אשתו (ערמ"א טו, כו וט"ו). ויש אומרים שرك בחומרו הנחshed אמרו כן (ע' משל"מ שם – עפ"י הרושלמי י, ג).
ב. בנות וdotait, החמיר מורה"ל שאין לאשה המונה להינשא לבנו או לאחיו של האיש המונה.

פרק שלישי

mb. שני אחיות שנפלו ליום מבעלין שמותו – מה דין כשנפלו לפני אח אחד, שני אחים או שלשה?
שתי אחיות שנפלו ליבום – חולצות ולא מתיבמות. ונחלקו הדעות בטעם הדבר (כמפורט לעיל יי-יח), אם ממשם שיש זיקה והרי כל אחת מהן אסורה על היבם בשעת נפילתה ממשם אהות-זוקוטו [ואף בכמה אחיהם אפשר שיש זיקה], או אף אם אין זיקה חשובה לאסורה קרובותיה של הוקוקה, אסור ממשם ביטול מצות יבמין – שם ייבם את תאחותה ללא יבום וחיליצה ממשם אהות-אשתו. וגם כשייש שני אחים לפנינו, וחוששים שם לאחר שיבם האחד את מהן ימות האח השני ונמצאת השניה יוצאה ללא יבום וחיליצה. ומשמע בוגרואה שאם קיימים שלשה אחים או יותר, לפי הטעם האחרון אין איסור ליבם, שלימות שנים אין חוששים.
למן דאמר יש זיקה וחיליצה פסולה צריכה על כל האחים כדלקמן, כל אחד מהאחיהם צריך לחולץ לכל אחת מהאחיות.
[חולץ תחילה לו שנפלה שנייה; לדברי רבי יהנן, הראשונה מותרת ליום כי חורה להיתרה הראשון. ודרה רבי יהנן את משנתנו שאין במשמע כן. ולדברי ר' אפיקו חולץ לאשונה הותרה השנייה ביבום (עפ"י גمرا להלן כו: ופרש"י. ויש אומרים שלרב לעולם שתיהן חולצות. עתס' שם).]
לדברי רבי אברהם מבורגוייל נוקטים בדברי רבי יהנן, ואף על פי שככל אחד מן האחים צריך להחולץ, הותרה היבמה הראשונה לחתיכם לאחר שחלצו לאחותה, ואין איסור ממשם אהות חלוצתו' כשהחליצתה נזכרה ממשם היוזר על כל האחים בלבד.

ור"י ושאר פוסקים חולקים וסוברים שנגרו בכל אופן שלא ליבם [אם משום שכל אחד מזהאים חולץ והרי אסורות ממשם אותן-חולצתו, אם משום חשש ביטול מצות יבמין שחוששים לימות האח השני, אם משום שאנשיים לא יבחינו בין חילץ לראשונה לחילץ לשניה]. ואולם אם קדם החילץ לשניה – הותרה הראשונה לדברי רבי יהנן (יש"ט).

דפים כו – כז

מג. מה הדין במקרים הבאים?

א. שלוש אחיות שנפלו ליבום לפני שני אחיהם בו אחר זו או ביחד.

ב. שתי אחיות שנפלו ליבום הן וצרותיהן.

ג. שתי נשים שנפלו ליבום מאה אחת, ועשה מאמר באחת מהן או נתן לה גט, או שעשה מאמר באחת ונתן גט לשניה.

ד. שתי אחיות שנפלו ליבום ומיתה אחת מהן.

א. שלוש אחיות שנפלו לפני שני אחיהם ליבום;

רבה בר רב הונא אמר רב: לדברי האומר יש זיקה, זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והשלישית צריכה חיליצה משניות, שכיוון שיש זיקה וככל אחת אסורה על היבם ממשם אותן- Zukotru הרוי חילצתה חיליצה גרוועה, וסובר רב חיליצה פסולה (= גרוועה) צריכה לחזור על כל האחים. ומדובר כשנפלו בו אחר זו, באופן שחילץ לראשונה קודם לפניו השניה, אבל אם לא הספיק לחילוץ לאחת עד שנפלה האחרת, גם הריאשונה והשניה צריכות חיליצה מכל אחד ואח כיון שיש זיקה ושתידן אסורת ממשם אותן- Zukotru וחיליצה גרוועה היא וצריכה לחזור על כל האחים. ולදעת האומר אין זיקה וכן סובר רב עצמו, די לכל אחת חיליצה אחת.

לפרש"י מישמע שלדעת האומר אין זיקה וזה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והשלישית צריכה חיליצה מאחד מהם. ולදעת ר"י בתוס' למ"ד אין זיקה אפשר שאחד יהילוץ לששתן, שלדעתה זו חיליצה גרוועה פוטרת את המשובחת הימנה.

שמעאל חולק וסובר שבחליציה פסולה אין ציריך לחזור על כל האחים, הלך די לשליישית בחליציה מאחד מהם [והשותים הראשונות], לא יהילוץ לנו אה אחד, מפני שהוא שחילוץ לאחת אסור לאחרת ממשם אותן-חולצתו וחילצתו בה גרוועה מהליצית אחיו שלא חולץ, הלך יהילוץ השני שחילצתו משובחת יותר]. ולפי אפשרויות אחרות בגמרא מתפרשים דברי שמעאל כפושטן, שאחד יכול לחילוץ לכולן [שאן הבדל לדעת שמעאל בין חיליצה גרוועה לחיליצה משובחת יותר אלא לענין הזרות כדלהלן].

נחילקו הראשונים בפסק ההלכה; הראב"ד והרבש"א (כאן ולהלן נ: וכ"ט מרש"י שם שפירש כן סתם מתני') נקטו (עפ"י הר"י"ף) שהלכה כשמעאל ואין האמצצעית צריכה חיליצה משניות (וכן נקטו התוס' והרא"ש, כי כן משמע שסובר רב יהנן להלן). וכן כתוב מהר"ם חלאה (בתשובה קמ) בשם 'כלחו רבוותא'. והעתיק והר"י"ף את ה'אבנית אימא' שבגמרא שאחד יכול לחילוץ לכולן. וכותב הראב"ד שלכתהילה זה יהילוץ לאחת וזה יהילוץ לאחת, אבל בדייעבד שחילוץ אחד לכולן – מה שעשה עשה. והרא"ש נקט כן מן הדין שתפס לעירק כתירוץ הראשון בגמרא שהוא אליבא דבר אשי (ולולין), הלך שתים הראשונות זה והולץ לאחת וזה חולץ לאחת בדוקא, והשלישית חילצת מאחד מהם. [לפי הගהה הב"ח ברא"ש, כאשר נפלו השתיים בכת אחת, יכול אחד לחילוץ לשתייהן כי בכל אופן חילצויותן גרוועות (וכן נקט החו"א קכוג). ואולם המהרש"א